

Sygn. akt II Ca 467/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2015 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Iwona Siuta
Sędziowie:	SO Dorota Gamrat - Kubeczak SR del. Monika Gniazdowska (spr.)
Protokolant:	Mariusz Toczek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 października 2015 roku w S.

sprawy z powództwa Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej we W.

przeciwko M. R. (1), B. R. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez powoda od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 1 grudnia 2014 roku, sygn. akt I C 2098/13

oddala apelację.

Sygnatura akt II Ca 467/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 1 grudnia 2014r. sygn.akt I C 2098/13 Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie oddalił powództwo przeciwko M. R. (2) i B. R. (2)

Powyższe orzeczenie Sąd Rejonowy wydał w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Powód Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna z siedzibą we W. zawarł z (...) Bankiem S.A. z siedzibą w W. w dniu 24.07.2009r. umowę ubezpieczenia niskiego wkładu, zgodnie z którą powód udzielił bankowi ochrony ubezpieczeniowej na skutek powstania szkody wskutek zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego dla części kredytów stanowiących brakujący wymagany wkład własny kredytobiorców w kredytach udzielanych osobom fizycznym. Przedmiotem ubezpieczenia była spłata części kredytu udzielonego przez bank, stanowiąca różnicę pomiędzy wymaganym wkładem własnym a wkładem własnym wniesionym przez kredytobiorcę. Ubezpieczeniu podlegają wszystkie kredyty udzielane przez bank, które zostały zgłoszone do ubezpieczenia oraz w których wkład własny wniesiony przez kredytobiorcę jest niższy od wymaganego wkładu własnego określonego w regulacjach banku.

Powód musi wyrazić zgodę na ubezpieczenie konkretnego kredytu. Umowa została zawarta na czas nieokreślony. W związku z jej zawarciem bank jest obowiązany do zapłaty stosownych składek ubezpieczeniowych. Za dzień powstania szkody uważa się dzień, w którym upłynął okres wypowiedzenia umowy kredytu, które może być dokonane po pisemnym wezwaniu kredytobiorcy do spłaty zadłużenia. Odszkodowanie jest wypłacane najpóźniej w terminie 30 dni kalendarzowych licząc od dnia doręczenia ubezpieczycielowi roszczenia na rachunek wskazany przez bank. Jeżeli ubezpieczyciel wypłaci odszkodowanie, a kredytobiorca dokona jakichkolwiek wpłat z przeznaczeniem na spłatę kredytu bank zobowiązany jest w terminie 21 dni roboczych przekazać te środki ubezpieczycielowi, o ile nie istnieje zobowiązanie kredytobiorcy wobec banku dotyczące przedmiotowego kredytu. Dnia 17.12.2011r. pozwani M. R. (2) i B. R. (2) zawarli z (...) Bankiem S.A z siedzibą w W. umowę kredytu nr (...) przeznaczeniem na sfinansowanie budowy nieruchomości mieszkalnej. Jedną z form zabezpieczenia spłaty kredytu było jego ubezpieczenie u powoda od ryzyka braku spłaty w związku z zawarciem dnia 24.07.2009r. umowy ubezpieczenia niskiego wkładu. Pozwani nie dotrzykali warunków umowy i nieterminowo dokonywali spłat rat kredytu, bank po wcześniejszym pisemnym wezwaniu do uregulowania zaległości pismami z dnia 10.12.2012r. wypowiedział umowę kredytową. Pozwani pomimo wypowiedzenia nie uregulowali całości wykorzystanego kredytu. Bank na podstawie zawartej z powodem umowy ubezpieczenia niskiego wkładu kredytów mieszkaniowych z dnia 24.07.2009r. wystąpił o wypłatę odszkodowania w kwocie 65064,45 zł. Na kwotę tę składała się kwota niespłaconego i wymagalnego kapitału kredytu na ostatni dzień wypowiedzenia tj. 14.01.2013r., - 62080,33 zł, kwota odsetek zapadłych i nie spłaconych zgodnie z harmonogramem spłat kredytu, naliczonych do ostatniego dnia okresu wypowiedzenia łącznie tj. 14.01.2013r. - 1434,52 zł, kwota odsetek od zadłużenia przeterminowanego naliczonego od części kapitałowej kredytu do dnia wypłaty odszkodowania łącznie 1224,60 zł, koszty związane z wysłanymi upomnieniami i wypowiedzeniem umowy kredytu - 325 zł. Po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego powód w dniu 24.07.2013r. wypłacił bankowi w oparciu o postanowienia umowy ubezpieczenia kwotę 65.119,80 zł. W związku z wypłatą odszkodowania powód w dniu 26.07.2013r. wezwał pozwanych do zapłaty.

Sąd Rejonowy wskazał, że podstawę prawną żądania pozwu stanowi art. 518 § 1 kc zgodnie z którym osoba trzecia, która spłaca wierzyciela, nabywa spłaconą wierzytelność do wysokości dokonanej zapłaty: 1) jeżeli płaci cudzy dług, za który jest odpowiedzialna osobiście albo pewnymi przedmiotami majątkowymi; 2) jeżeli przysługuje jej prawo, przed którym spłacona wierzytelność ma pierwszeństwo zaspokojenia; 3) jeżeli działa za zgodą dłużnika w celu wstąpienia w prawa wierzyciela; zgoda dłużnika powinna być pod nieważnością wyrażona na piśmie; 4) jeżeli to przewidują przepisy szczególne. Sąd Rejonowy podniósł, że w niniejszej sprawie pozwani nie kwestionowali faktu zwarcia w dniu 17.12.2011r. z (...) Bankiem S.A. z siedzibą w W. umowy kredytu, ani tego że zaprzestali spłaty rat kredytu zgodnie z umową oraz okoliczności, iż umowa ta została im wypowiedziana. Kwestionowali jednak wysokość żądanej przez powoda kwoty wskazując, że jest ona zawyżona, oraz iż dokonywali wpłat już po wypowiedzeniu im umowy kredytu przez bank. Zgodnie z dyspozycją art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Regulacja ta rozstrzyga kwestię, na kim, w razie sporu między stronami stosunku cywilnoprawnego, spoczywa obowiązek udowodnienia faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Pozostaje on w ścisłym związku i tłumaczony jest w powiązaniu z przepisami kodeksu postępowania cywilnego normującymi reguły dowodzenia. W wyroku z dnia 9 stycznia 2001 roku wydanym w sprawie o sygn. akt II CKN 1194/00 (LEX nr 52375) Sąd Najwyższy wskazał, iż w procesie cywilnym strony mają obowiązek twierdzenia i dowodzenia tych wszystkich okoliczności (faktów), które stosownie do art. 227 k.p.c. mogą być przedmiotem dowodu. Zgodnie z dyspozycją art. 232 k.p.c. strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Do strony występującej z pozwem należy więc udowodnienie faktów pozytywnych, które stanowią podstawę powództwa, gdyż z faktów tych wywodzi ona skutki prawne. Zdaniem Sądu Rejonowego to na powodzie, w myśl powyższych zasad, jako na osobie twierdzącej o danym fakcie, spoczywał obowiązek wykazania wysokości dochodzonego roszczenia - zarówno w zakresie kwoty należności głównej, jak i odsetek. W ocenie Sądu Rejonowego powód w sytuacji zakwestionowania przez pozwanych wysokości żądanej kwoty nie uniół ciężaru dowodu. Dokumentami, które miały udowodniać wysokość żądanej kwoty były bowiem: zgłoszenie roszczenia przez bank, operat szkody zawierający poszczególne składniki odszkodowania, dowód wypłaty odszkodowania i zawiadomienie o jego przyznaniu. Powód nie przedstawił jednak żadnych dokumentów, które pozwoliłyby na weryfikację wskazanych w tych dokumentach prywatnych kwot,

w tym historię wpłat dokonanych przez pozwanych, dokumenty na podstawie, których ustalono kwotę należnych kosztów wysłania upomnień i wypowiedzeń umowy przez bank.

Apelację od wyroku w całości złożył powód zarzucając zaskarżonemu wyrokowi: - błąd w ustaleniach faktycznych sądu przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, a polegający na uznaniu, że powód nie udowodnił, iż przysługuje mu roszczenie względem pozwanego w wysokości dochodzonej pozwem, - naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez uznanie, że powód nie udowodnił wysokości świadczenia pieniężnego, podczas gdy powód w pozwie określił wartość przedmiotu sporu oraz dołączył do pozwu dokumenty wskazujące na dochodzoną wartość, -mający wpływ na treść zaskarżonego wyroku błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za jego podstawę poprzez uznanie, że podstawą prawną żądania pozwu stanowi art 518 par.1 k.c. podczas, gdy analiza materiału dowodowego powinna prowadzić do wniosku, do wniosku, że powód swoje roszczenie wywodzi na podstawie art. 828k.c.,-naruszenie art. 6 k.c. w z art. 232 kpc - poprzez przerzucenie ciężaru dowodu na stronę powodową, podczas gdy w sytuacji zakwestionowania przez pozwanych wysokości żądanej kwoty to, pozwani winni wykazać, że dokonali spłaty zadłużenia w innej wysokości.

Powód wniósł o: zmianę zaskarżonego orzeczenia przez zasądzenie od pozwanych na rzecz powoda kwoty 65.119,80 zł wraz z ustawowymi odsetkami od tej kwoty od dnia 24 sierpnia 2013r. do dnia zapłaty, zasądzenie od pozwanych na rzecz powoda kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje. W uzasadnieniu apelacji powód wskazał, że dochodzi roszczenia na podstawie art. 828 1 k.c., w którym zostały uregulowane uprawnienia regresowe ubezpieczyciela do podmiotów pozostających poza stosunkiem ubezpieczenia. Odnoszą się one przy tym do sytuacji, w których wystąpienie wypadku ubezpieczeniowego jest zdarzeniem prawnym powodującym nie tylko odpowiedzialność ubezpieczeniową ubezpieczyciela, ale także odpowiedzialność innego podmiotu, czyli osoby trzeciej z tytułu jej odpowiedzialności cywilnej za szkodę w ubezpieczonym przedmiocie. Poszkodowany ma wówczas dwa roszczenia o naprawienie tej samej szkody: do ubezpieczyciela i do osoby trzeciej ponoszącej odpowiedzialność cywilną. Ubezpieczyciel, który zaspokoił roszczenie ubezpieczeniowe, jest natomiast uprawniony do dochodzenia w drodze regresu zwrotu wypłaconego odszkodowania od osoby ponoszącej odpowiedzialność cywilną. Roszczenie regresowe ubezpieczyciela ma zatem charakter pochodny, zależny od istnienia zobowiązania, z tytułu którego może być wykonywane. Zgodnie z art. 828 par.1 k.c., uprawnienia regresowe przechodzą na ubezpieczyciela z mocy prawa, czyli w drodze tzw. subrogacji ustawowej (cessio legis). Oznacza to, że wstąpienie ubezpieczyciela w prawa zaspokojonego wierzyciela następuje - odmiennie niż ma to miejsce w przypadku cesji wierzytelności uregulowanej w art. 509 - 517 k.c. -- nie na mocy umowy, lecz ex lege po spełnieniu świadczenia, czyli po wykonaniu przez ubezpieczyciela zobowiązania wobec pierwszego wierzyciela. Wstępując w prawa wierzyciela ubezpieczyciel może żądać od osoby odpowiedzialnej za szkodę świadczenia zwrotnego w granicach wypłaconego odszkodowania. W świetle art. 828 par.1 k.c. 1 przesłankami nabycia roszczenia przez ubezpieczyciela są: odpowiedzialność sprawcy szkody i wypłata odszkodowania ubezpieczeniowego. Z załączonych do pozwu dokumentów jednoznacznie wynika, iż pozwani ponoszą odpowiedzialność za powstałą szkodę i kwestia ta jest bezsporna. Wbrew twierdzeniom Sądu pierwszej instancji wysokość szkody została przez powoda udowodniona poprzez wypłatę odszkodowania, która to wypłacona kwota określa wysokość roszczenia przysługującego powodowi. W/w stanowisko zostało potwierdzone Wyrokiem Sądu Najwyższego Izba Cywilna z dnia 16.06.09r. w sprawie o sygn. akt V CSK 447/08. Wysokość roszczenia regresowego została wykazana przez powoda dołączonymi do pozwu poleceniami przelewu, które wskazują na spełnienie świadczenia przez ubezpieczyciela. Pozwany nie kwestionował przy tym ani zasadności i skuteczności wypowiedzenia umowy kredytu, ani samego faktu wypłaconego przez powoda odszkodowania. Błędne jest twierdzenie Sądu pierwszej instancji, że w przypadku zakwestionowania przez pozwanych wysokości żądanej kwoty, powód winien był przedstawić historię wpłat dokonanych przez pozwanych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja powoda okazała się nieuzasadniona.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne, jak i rozważania prawne Sądu Rejonowego. W ocenie Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy przeprowadził postępowanie dowodowe zgodnie z wymogami obowiązującymi w postępowaniu

cywilnym. Podnoszone przez skarżącego zarzuty dotyczące naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisów prawa materialnego i procesowego nie zasługują na uwzględnienie.

Niezasadny jest zarzut apelacji dotyczący błędnego ustalenia przez Sąd Rejonowy, iż powód nie udowodnił, że przysługuje mu roszczenie względem pozwanego w wysokości dochodzonej pozwem. Za nieuzasadniony należało uznać także zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. polegający na uznaniu, że powód nie udowodnił wysokości świadczenia pieniężnego. Przepis art.233 par.1 k.p.c. wyraża zasadę swobodnej oceny dowodów, zgodnie z którą sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

Granice swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 KPC) może naruszyć tylko dowolna ocena zebranego materiału, brak wszechstronnej oceny wszystkich istotnych dowodów lub ich ocena sprzeczna z zasadami logicznego powiązania wniosków z ustalonym stanem faktycznym lub z doświadczeniem życiowym (wyrok z dnia 19 czerwca 2001 r., II UKN 423/00, OSNP 2003/5/137 podobnie: wyrok z dnia 29 lipca 1998 r., II UKN 151/98 (OSNAPiUS 1999 r. nr 15, poz. 492); wyrok z dnia 4 lutego 1999 r., II UKN 459/98 (OSNAPiUS 2000 r. nr 6, poz. 252); Zastrzeżona dla sądu swobodna ocena dowodów opiera się na odpowiadającym zasadom logiki powiązaniu ujawnionych w postępowaniu dowodowym okoliczności w całość zgodną z doświadczeniem życiowym (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 1980 r. , II URN 175/79, OSNC 1980/10/200).

W świetle tych uwag brak podstaw do przyjęcia, że Sąd w zaskarżonym orzeczeniu naruszył te zasady. Sąd Rejonowy prawidłowo przyjął, że pozwani M. R. (1) i B. R. (1) zakwestionowali wysokość dochodzonego roszczenia, a pozwany nie wykazał wysokości świadczenia pieniężnego. Pozwani nie zgodzili się z wysokością dochodzonego roszczenia, twierdząc, że dochodzona kwota jest zawyżona. Powód opierał swe roszczenie na przepisie art.828 par.1 k.c., a nie –jak wskazał Sąd Rejonowy- art.518 par.1 k.c. i tylko w tym zakresie zarzut apelacji jest zasadny, co nie wpływa jednak na prawidłowość rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego. Przepis art.828 par.1 k.c. stanowi, że jeżeli nie umówiono się inaczej, z dniem zapłaty odszkodowania przez ubezpieczyciela, roszczenie ubezpieczającego przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę przechodzi z mocy prawa na ubezpieczyciela do wysokości zapłaconego odszkodowania. Przepis art. 828 § 1 k.c. stanowi lex specialis względem art. 518 § 1 pkt 1 k.c., bowiem reguluje szczególną sytuację wstąpienia osoby trzeciej odpowiedzialnej za cudzy dług. Podkreślić należy, że przejście roszczeń na ubezpieczyciela następuje z mocy prawa z chwilą zapłaty odszkodowania. W procesie o regres górną granicą odpowiedzialności sprawcy szkody w stosunku do ubezpieczyciela jest świadczenie, które byłby on zobowiązany świadczyć bezpośrednio poszkodowanemu w oparciu o przepisy prawa cywilnego. Świadczenie to wyznacza jedynie górny zakres odpowiedzialności.

Treść art. 828 § 1 k.c. nie stwarza domniemania, że suma odszkodowania wypłaconego przez zakład ubezpieczeń odpowiada zakresowi odpowiedzialności osoby, która wyrządziła szkodę. Roszczenie ubezpieczyciela oparte o art. 828 § 1 k.c. podlega ogólnym zasadom w zakresie rozkładu ciężaru dowodu w procesie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010 r., IV CSK 300/09, LEX nr 677779). W uzasadnieniu wyroku Sąd Najwyższy wskazał, że jeżeli strona pozwana nie zgłosiła wniosków dowodowych dla wykazania rzeczywistej wysokości szkody, ale jednocześnie kwestionowała zasadność odszkodowania wypłaconego przez stronę powodową, to wymagało rozważenia, czy dowody zaoferowane przez stronę powodową wskazywały rzeczywiście, że wypłacone odszkodowanie odpowiadało wysokości szkody. Nie znajdowało zatem podstaw ograniczenie się przez Sąd drugiej instancji do stwierdzenia, że wypłacenie przez ubezpieczyciela odszkodowania w określonej wysokości dostatecznie uzasadniało uwzględnienie powództwa w tym zakresie.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy wskazać należy, że dla wykazania wysokości roszczenia powód przedstawił zgłoszenie roszczenia przez bank, operat szkody zawierający poszczególne składniki odszkodowania, dowód wypłaty odszkodowania i zawiadomienie o jego przyznaniu. Operat szkody obejmuje wprawdzie poszczególne składniki roszczenia tj. wskazanie kapitału, odsetek umownych, kosztów wypowiedzenia, stopy % dla należności przeterminowanych, dzienny przyrost zadłużenia, kwotę zgłoszonego roszczenia, odsetki do dnia doszacowania rezerw (ze wskazaniem dat naliczania odsetek, dni do naliczenia i wysokości odsetek),

datę naliczania początku odsetek, datę doszacowania rezerw, ilość dni do naliczania odsetek, stopę lombardową, odsetki karne, jednakże powód nie zaoferował innych dowodów, które umożliwiłyby weryfikację wskazanych w tym dokumencie kwot. Natomiast z samego faktu wypłaty odszkodowania w określonej wysokości nie można wyprowadzić wprost wniosku, iż wypłacone odszkodowanie odpowiada wysokości szkody. Jak powyżej wskazano wysokość szkody wymaga dowodzenia.

Sąd Rejonowy dokonał prawidłowej oceny przedstawionych przez powoda dokumentów i zasadnie przyjął, że są one dokumentami prywatnymi. Dokumentem prywatnym jest każde pismo będące dokumentem, o ile nie jest ono dokumentem urzędowym (art. 245 k.p.c.) (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2000 r., I CKN 804/98). Zgodnie z przepisem art. 245 k.c. dokument prywatny stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Formalna moc dowodowa dokumentu prywatnego sprowadza się do tego, że zawarte w nim oświadczenie pochodzi od osoby, która złożyła podpis na dokumencie, jednakże nie dotyczy ona okoliczności towarzyszących złożeniu oświadczenia. Z dokumentem prywatnym nie wiąże się domniemanie prawne, iż jego treść przedstawia rzeczywisty stan rzeczy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2000 r. I CKN 804/98). Tylko dokumenty urzędowe korzystają z domniemania zgodności z prawdą tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone oraz z domniemania prawdziwości (autentyczności pochodzenia takiego dokumentu od jego wystawcy).

Przedstawione przez powoda dokumenty prywatne: zgłoszenie roszczenia przez bank, operat szkody, dowód wypłaty odszkodowania i zawiadomienie o jego przyznaniu nie są dowodami rzeczywistego stanu rzeczy. Dokumenty te nie wykazują, że poniesiona szkoda równa jest kwocie dochodzonej w pozwie. Powód nie wykazał: wysokości kapitału, wysokości rat kredytu, które pozwani winni spłacać tytułem spłaty kredytu, terminów ich spłat, kwot jakie pozwani spłacili na poczet kredytu i terminów spłaty oraz podstawy i sposobu ustalenia należnych kosztów wypowiedzenia. Wobec zaprzeczenia przez pozwanych wartości szkody wynikającej z dokumentów prywatnych zaoferowanych przez powoda, to na powodzie spoczywał ciężar dowodu.

Zarzut naruszenia przepisów art.232 k.p.c. i art.6 k.c. jest także nietrafny. Zgodnie ze wskazanymi przepisami strony są zobowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne, a ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Art. 232 k.p.c. dotyczy ciężaru dowodu w znaczeniu formalnym (kto powinien przedstawiać dowody), a art. 6 k.c. - ciężaru dowodzenia w znaczeniu materialnym (kto poniesie skutki nieudowodnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy) wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2006 r., V CSK 129/05, LEX nr 200947.

Sąd Rejonowy w sposób należyty, zgodnie z przepisem art.232 k.p.c. przyjął, że w rozpoznawanej sprawie na powodzie spoczywał ciężar wykazania wysokości poniesionej szkody, a tym samym- wysokości dochodzonego roszczenia, jak również prawidłowo- zgodnie z art.6 k.c. - ustalił, że skutki niewykazania wysokości poniesionej szkody obciążają powoda. Powód dochodząc zapłaty z tytułu regresu ubezpieczeniowego na podstawie art.828 par.1 k.c. winien wykazać fakty, stanowiące podstawę powództwa tj. odpowiedzialność sprawcy szkody i wypłatę odszkodowania ubezpieczeniowego, jednakże powinien również wykazać wysokość dochodzonego roszczenia. Przesłanki dochodzonego roszczenia zostały wykazane przez powoda, natomiast w zakresie wysokości roszczenia powód- jak wykazano powyżej- nie sprostał wymogom art.232 k.p.c. W konsekwencji Sąd Rejonowy prawidłowo zastosował art.6 k.c., przyjmując, że skutki nieudowodnienia wysokości roszczenia obciążają powoda.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy, orzekł jak w sentencji.